Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

11 юни 2026 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Прехвърляния на предприятия — Гарантиране на правата на работниците и служителите — Директива 2001/23/ЕО — Член 3, параграф 1 — Прехвърляне на приобретателя на задължения, които произтичат от съществуващ към датата на прехвърлянето на предприятие трудов договор — Възможност за държавите членки да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и приобретателя — Член 8 — Прилагане на по-благоприятни за работниците и служителите национални разпоредби — Прехвърляне на задължението за плащане на неизплатени от прехвърлителя трудови възнаграждения — Възможност за прилагане на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение в зависимост от съгласието на кредитора“

По дело C-216/25

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Curtea de Apel Constanța (Апелативен съд Констанца, Румъния) с акт от 18 март 2025 г., постъпил в Съда на 19 март 2025 г., в рамките на производство по дело

ZN

срещу

GSP Offshore SRL,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: J. Passer, председател на състава, M. L. Arastey Sahún (докладчик), председател на пети състав, и B. Smulders, съдия,

генерален адвокат: R. Norkus,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Европейската комисия, от S. Delaude и L. Nicolae, в качеството на представители,

* Език на производството: румънски.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 и член 8 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, 2001 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между ZN и бившия му работодател, GSP Offshore SRL, относно плащането на трудови възнаграждения за труда, положен от ZN за това дружество преди датата на прехвърляне на предприятието по силата на споразумение, сключено между GSP Offshore SRL и друго дружество.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съгласно съображения 3 и 8 от Директива 2001/23:

„(3) Необходимо е да се осигури закрила на работниците и служителите при смяна на работодателя, в частност за да се гарантират техните права.

[…]

(8) Съображенията във връзка с правната сигурност и прозрачността наложиха изясняване на правната концепция за прехвърляне в светлината на практиката на Съда на Европейските общности. Това изясняване не променя приложното поле на Директива 77/187/ЕИО [на Съвета от 14 февруари 1977 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 61, 1977 г., стр. 26)], както тя беше разтълкувана от Съда“.

4 Член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23 гласи:

„а) Настоящата директива се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливан.

б) Съгласно буква а) и следващите разпоредби на настоящия член по смисъла на настоящата директива прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна“.

5 Член 3 от тази директива предвижда:

„1. Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка.

Държавите членки могат да приемат разпоредби, съгласно които след датата на прехвърлителната сделка прехвърлителят и приобретателят да бъдат солидарно отговорни за задълженията, възникнали преди датата на прехвърлянето във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения.

[…]

4. а) Освен ако държавите членки не предвидят друго, разпоредбите на параграфи 1 и 3 не се прилагат към правата на работниците и служителите на обезщетения за старост, инвалидност или наследствени обезщетения в рамките на допълнителни професионални пенсионни схеми в рамките на едно или няколко предприятия извън законоустановените социалноосигурителни схеми в държавите членки.

[…]“.

6 Член 8 от посочената директива гласи:

„Настоящата директива не засяга правото на държавите членки да прилагат или въвеждат законови, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците, както и да насърчават или допускат колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори, които са по-благоприятни за работниците“.

Румънското право

Кодекс на труда

7 Член 173, параграф 2 от Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii (Закон № 53/2003 относно Кодекса на труда) от 24 януари 2003 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 72 от 5 февруари 2003 г.) в редакцията му, приложима към спора по главното производство (наричан по-нататък „Кодексът на труда“), гласи:

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудов договор или трудово правоотношение се прехвърлят изцяло на приобретателя“.

Закон № 67/2006

8 Съгласно член 5, параграф 1 от Legea nr. 67/2006 privind protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acestora (Закон № 67/2006 за защита на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности) от 22 март 2006 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 276 от 28 март 2006 г., наричан по-нататък „Закон № 67/2006“):

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето индивидуални трудови договори и приложимите колективни трудови договори се прехвърлят изцяло на приобретателя“.

Граждански кодекс

9 Член 1605 от Legea nr. 287/2009 privind Codul civil al României (Закон № 287/2009 относно Румънския граждански кодекс) от 17 юли 2009 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 511 от 24 юли 2009 г., наричан по-нататък „Гражданският кодекс“) гласи:

„Договореното с длъжника прехвърляне на дълга поражда действие само ако кредиторът даде съгласието си за това“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

10 ZN е нает на работа на нефтена платформа от GSP Offshore.

11 С писмо от 21 февруари 2024 г., връчено на всички негови работници и служители, включително на ZN, GSP Offshore обявява, че персоналът му ще бъде поет от OMV Petrom Energy Solutions SRL (наричано по-нататък „OMV Petrom“) в резултат на извършеното прехвърляне на предприятие със споразумение, сключено между тези две дружества на 8 февруари 2024 г. (наричано по-нататък „разглежданото прехвърляне“). По този начин OMV Petrom става новият работодател на тези работници и служители.

12 OMV Petrom уведомява адвоката на ZN, че според него дължимите от GSP Offshore към датата на разглежданото прехвърляне трудови възнаграждения за труда, положен от ZN за последното дружество преди тази дата, остават в тежест на това дружество, поради което OMV Petrom не може да поеме задължението за плащане на тези възнаграждения.

13 ZN предявява осъдителен иск пред Tribunalul Constanța (Окръжен съд Констанца, Румъния) срещу GSP Offshore за заплащането на посочените трудови възнаграждения.

14 С решение от 11 октомври 2024 г. посоченият съд отхвърля иска с мотива, че в резултат на разглежданото прехвърляне всички права и задължения на прехвърлителя са прехвърлени на приобретателя, OMV Petrom, а GSP Offshore, в качеството си на прехвърлител, е освободено от всякакво задължение за плащане на претендираните трудови възнаграждения.

15 ZN подава въззивна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, Curtea de Apel Constanţa (Апелативен съд Констанца, Румъния), като твърди, че GSP Offshore продължава да дължи тези трудови възнаграждения, и изтъква факта, че OMV Petrom е отказало да поеме задължението за плащането им. По този начин ZN оспорва, че задълженията за плащане на тези трудови възнаграждения са прехвърлени от GSP Offshore на OMV Petrom.

16 Запитващата юрисдикция посочва, че в други спорове със същия предмет между GSP Offshore и други негови бивши работници и служители тя е постановила, че това дружество в качеството си на прехвърлител остава длъжно да плати неплатените трудови възнаграждения, тъй като те не са прехвърлени на приобретателя.

17 Тя отбелязва, че съгласно член 3, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23 правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето на предприятието трудови договори се прехвърлят изцяло на приобретателя, така че по силата на тази разпоредба в резултат на прехвърлянето се извършва действително прехвърляне на дълг. Посочената разпоредба е транспонирана в националното право с член 5, параграф 1 от Закон № 67/2006, както и с член 173, параграф 2 от Кодекса на труда.

18 Румънският законодател обаче не е транспонирал в националната правна уредба предвидената в член 3, параграф 1, втора алинея от тази директива възможност, а именно държавите членки да могат да предвидят, че след датата на прехвърляне на предприятието прехвърлителят и приобретателят са солидарно отговорни за задълженията, възникнали преди датата на прехвърлянето по съществуващ към датата на прехвърлянето трудов договор.

19 В този контекст запитващата юрисдикция се позовава на решение от 5 май 1988 г., Berg и Busschers (144/87 и 145/87, EU:C:1988:236), в което Съдът тълкува член 3, параграф 1 от Директива 77/187, отменена и заменена с Директива 2001/23.

20 В това решение Съдът постановява, че тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че след датата на прехвърляне на предприятието прехвърлителят се освобождава от задълженията си по трудовия договор или трудовото правоотношение по силата на самото прехвърляне, дори ако наетите в предприятието работници или служители не са съгласни или се противопоставят на това, при условие обаче че държавите членки могат да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и приобретателя след датата на прехвърлянето.

21 При това положение запитващата юрисдикция счита, че постановеното от Съда в посоченото решение трябва да се разглежда в контекста на съществувалите към момента на постановяване на това решение трудови правоотношения. Към настоящия момент обаче според запитващата юрисдикция следва да се вземат предвид както развитието на практиката на Съда, по-специално относно понятието „прехвърляне на предприятие“ по смисъла на Директива 2001/23, така и развитието на трудовите правоотношения, които показват, че позоваването на разпоредбите на тази директива може да се прави с цел, противоречаща на преследваната от нея, а именно с цел да се лишат работниците и служителите от защитата на техните права в случай на прехвърляне на предприятие, а не за да се гарантира тази защита.

22 Що се отнася до понятието „прехвърляне на предприятие“, запитващата юрисдикция посочва, че към датата на приемане на Директива 77/187 разрешението, според което приобретателят трябва да поеме дълговете на прехвърлителя, възникнали преди прехвърлянето на предприятието, е било логично, тъй като приобретателят е поемал активите на предприятието, договорите и вземанията, за да може да осигури изплащането на неизплатените трудови възнаграждения. Оттогава насам обаче Съдът е постановил, по-специално в решение от 11 март 1997 г., Süzen (C-13/95, EU:C:1997:141), че поемането на общност от работници и служители може да представлява прехвърляне на предприятие, без непременно да е необходимо да се поеме съвкупност от материални активи, средства за производство или други активи.

23 По този начин според запитващата юрисдикция е възможно прехвърлянето на предприятието да включва единствено поемането на определен брой работници и служители, без какъвто и да било актив, както в случая в главното производство, и прехвърлителят да е освободен от всякакво задължение за плащане на неизплатени трудови възнаграждения, които се прехвърлят на приобретателя без съгласието на работниците и служителите.

24 Що се отнася до спора в главното производство, запитващата юрисдикция твърди, че от публично достъпната информация за OMV Petrom е видно, че това дружество притежава дружествен капитал в размер на 2 000 румънски леи (RON) (около 400 евро), което не позволява да се покрият дължимите на всички прехвърлени работници и служители трудови възнаграждения.

25 Според запитващата юрисдикция в такъв случай трябва да се приеме, че целта на Директива 2001/23 не е постигната. Точно обратното, според тази юрисдикция разпоредбите на член 3, параграф 1 от тази директива са инструмент за лишаване на работниците и служителите от гаранцията за плащане на неизплатените трудови възнаграждения.

26 В този контекст, от една страна, запитващата юрисдикция иска да се установи дали може да се приеме, че разпоредба с общ характер като член 1605 от Гражданския кодекс, която поставя прехвърлянето на дълг в зависимост от съгласието на кредитора, представлява израз в националното право на възможността, предвидена в член 3, параграф 1, втора алинея от Директива 2001/23.

27 От друга страна, запитващата юрисдикция припомня, че член 8 от посочената директива позволява на държавите членки да прилагат законови, подзаконови и административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците. В това отношение тя посочва, че член 1605 от Гражданския кодекс е по-благоприятен за работника, който, като счита, че правилото, предвидено в член 3, параграф 1, първа алинея от същата директива, всъщност го уврежда, избира да предяви иск срещу прехвърлителя, а не срещу приобретателя.

28 Ето защо запитващата юрисдикция иска да се установи дали, за да гарантира на работниците и служителите възможността да получат трудовите си възнаграждения, които прехвърлителят не им е изплатил преди прехвърлянето на предприятието, тя може да приложи член 1605 от Гражданския кодекс, което би означавало, че при липсата на съгласие на кредитора, а именно на работника или служителя, за прехвърлянето на дълга, свързан с тези трудови възнаграждения, прехвърлителят няма да се счита за освободен от задължението за плащането им.

29 Според тази юрисдикция такава възможност може да бъде възприета, на първо място, в хипотезата, при която възможността държавите членки да приложат член 3, параграф 1, втора алинея от Директива 2001/23, може да бъде транспонирана в националното право посредством общи разпоредби като тези на Гражданския кодекс, а не само чрез специални разпоредби, в които изрично се посочва, че имат за цел да транспонират тази директива.

30 Ако се приеме, че тази възможност не може да бъде транспонирана с обща разпоредба, на второ място, възниква въпросът дали член 8 от тази директива позволява на националните юрисдикции да приложат такава обща разпоредба като правило, което е по-благоприятно за работниците и служителите от предвиденото в член 3, параграф 1, първа алинея от посочената директива.

31 При тези обстоятелства Curtea de Apel Constanța (Апелативен съд Констанца) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроса:

„1) Трябва ли член 3, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО да се тълкува в смисъл, че:
а) не допуска национална правна норма с общ характер, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, да се прилага — в случай на прехвърляне, уредено от тази директива — към задълженията на прехвърлителя по съществуващи към датата на прехвърлянето трудов договор или трудово правоотношение, които се прехвърлят на приобретателя?
б) може да се приеме, че изключението, предвидено във втора алинея от този параграф, е установено с национална правна норма с общ характер, приета след закона за транспониране на Директивата, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, или това изключение трябва да бъде установено със специална правна норма?

2) Ако отговорът на [двете части на първия въпрос] е отрицателен, може ли член 8 от Директива 2001/23/ЕО да се тълкува в смисъл, че позволява на държавите (и по-специално на националните съдилища) да прилагат норма с общ характер, която поставя прехвърлянето от прехвърлителя на приобретателя на задълженията за дължимите вземания за трудови възнаграждения на работниците и служителите, възникнали преди прехвърлянето, в зависимост от съгласието на работника или служителя — кредитор, като по-благоприятна норма от член 3, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23/ЕО, транспонирана със специален национален закон?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

32 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови

възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител, както и дали обстоятелството, че тази национална разпоредба има общ или специален характер, е от значение в това отношение.

33 Следва да се припомни, че член 3, параграф 1, първа алинея предвижда, че правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка.

34 Освен това член 3, параграф 1, втора алинея предвижда, че държавите членки могат да приемат разпоредби, съгласно които след датата на прехвърлителната сделка прехвърлителят и приобретателят да бъдат солидарно отговорни за задълженията, възникнали преди датата на прехвърлянето във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения.

35 В самото начало следва да се отбележи, че от акта за преюдициално запитване е видно, че румънският законодател е транспонирал член 3, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23 както в член 5, параграф 1 от Закон № 67/2006, така и в член 173, параграф 2 от Кодекса на труда, но не е транспонирал в тези национални разпоредби възможността, предвидена в член 3, параграф 1, втора алинея от тази директива.

36 При това положение запитващата юрисдикция иска да се установи дали може да приеме, че тази възможност е транспонирана посредством национална разпоредба с общ характер като член 1605 от Гражданския кодекс, която поставя прехвърлянето на дълг в зависимост от съгласието на кредитора. Всъщност тя е склонна да приеме, че в контекста на разглежданото прехвърляне следва да се приеме, че задължението за плащане на дължимите от прехвърлителя на съответния работник или служител преди датата на прехвърлянето трудови възнаграждения не е било прехвърлено на приобретателя при липсата на съгласие от страна на този работник или служител.

37 В това отношение, на първо място, следва да се припомни, че в точка 11 от решение от 5 май 1988 г., Berg и Busschers (144/87 и 145/87, EU:C:1988:236), Съдът е постановил, що се отнася до член 3, параграф 1 от Директива 77/187, който по същество е идентичен с член 3, параграф 1 от Директива 2001/23, че прехвърлянето на предприятие води по силата на закона до прехвърляне от прехвърлителя на приобретателя на задълженията, произтичащи за работодателя от трудовия договор или от трудовото правоотношение, при условие обаче че държавите членки могат да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и на приобретателя след прехвърлянето. Въз основа на това Съдът стига до извода, че освен ако държавите членки не използват тази възможност, прехвърлителят се освобождава от задълженията си като работодател по силата на самото прехвърляне и че тази правна последица не зависи от съгласието на съответните работници и служители.

38 В точка 12 от това решение Съдът констатира, че такова тълкуване е в съответствие с преследваната от Директива 77/187 цел, а именно да се гарантират правата на работниците и служителите при промяна на работодателя, като им се даде възможност да продължат работа при новия работодател при същите условия като уговорените с прехвърлителя.

39 Освен това в точка 13 от посоченото решение той отбелязва, че като предвижда такова прехвърляне по силата на закона на задълженията по трудовия договор, тази директива изключва принципа — на който се позовават жалбоподателите в главното производство по

делото, по което е постановено това решение — че смяната на длъжника може да се извърши само със съгласието на кредитора. Съдът добавя, че като предоставя на държавите членки възможността да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и приобретателя след прехвърлянето, член 3, параграф 1, втора алинея от посочената директива им позволява да съчетаят правилото за прехвърляне по силата на закона на задълженията, произтичащи от трудовия договор, с принципите на вътрешния си правен ред.

40 Така Съдът е постановил, че член 3, параграф 1 от Директива 77/187 трябва да се тълкува в смисъл, че след датата на прехвърляне на предприятието прехвърлителят се освобождава от задълженията си по трудовия договор или трудовото правоотношение по силата на самото прехвърляне, дори ако наетите в предприятието работници или служители не са съгласни или се противопоставят на това, при условие обаче че държавите членки могат да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и на приобретателя след датата на прехвърлянето (решение от 5 май 1988 г., Berg и Busschers, 144/87 и 145/87, EU:C:1988:236, т. 14).

41 Както обаче следва от точка 35 от настоящото решение, в посочените в тази точка национални разпоредби румънският законодател не е използвал възможността да предвиди солидарна отговорност на прехвърлителя и на приобретателя съгласно член 3, параграф 1, втора алинея от Директива 2001/23.

42 На второ място, важно е да се припомни, че Съдът е постановил също, че упражняването на правата, предоставени на работниците и служителите с Директива 2001/23, и по-специално с член 3, параграф 1, не може да зависи от съгласието нито на прехвърлителя или приобретателя, нито на представителите на работниците и служителите или на самите работници и служители, с единственото изключение, че последните могат свободно да решат да не продължат трудовото правоотношение с новия работодател след прехвърлянето (вж. в този смисъл и по аналогия решения от 25 юли 1991 г., d'Urso и др., C-362/89, EU:C:1991:326, т. 11, от 24 януари 2002 г., Temco, C-51/00, EU:C:2002:48, т. 35 и 36, и от 26 май 2005 г., Celtec, C-478/03, EU:C:2005:321, т. 37).

43 В това отношение трябва да се отбележи, че това условие не изглежда релевантно в контекста на главното производство. Всъщност съгласно информацията в акта за преюдициално запитване, която запитващата юрисдикция евентуално следва да потвърди, в настоящия случай съответният работник оспорва не продължаването на трудовото му правоотношение с приобретателя, а само факта, че след разглежданото прехвърляне прехвърлителят е освободен от задълженията си за плащане на трудовите възнаграждения за труда, положен от този работник за прехвърлителя.

44 На трето и последно място, от съдебната практика следва, че прехвърлянето, предвидено в член 3, параграф 1 от Директива 2001/23, обхваща всички права на работниците и служителите, доколкото не е налице някое от предвидените в член 3, параграф 4 от тази директива изключения, при които тази разпоредба не се прилага (вж. в този смисъл определение от 28 януари 2015 г., Gimnasio Deportivo San Andrés, C-688/13, EU:C:2015:46, т. 52 и цитираната съдебна практика), и то независимо дали тези права са възникнали след, или преди прехвърляне на предприятие (вж. в този смисъл и по аналогия решение от 7 февруари 1985 г., Abels, 135/83, EU:C:1985:55, т. 37 и 38).

45 Съдът уточнява също, че доколкото член 3, параграф 1, втора алинея от посочената директива позволява на държавите членки да предвидят, че „след датата на прехвърлянето“ прехвърлителят и приобретателят са солидарно отговорни за задълженията, възникнали преди датата на прехвърлянето във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения, на първо място приобретателят е този, който носи отговорността за поемането на разходите, произтичащи от правата на работниците и служителите и съществуващи към момента на прехвърлянето (вж. в този смисъл и по аналогия решение от 7 февруари 1985 г., Abels, 135/83, EU:C:1985:55, т. 36).

46 Ето защо и предвид припомнената в точки 39 и 44 от настоящото решение съдебна практика, за тълкуването на член 3, параграф 1 от Директива 2001/23 е без значение принцип, който съответства на правилото, заложено в член 1605 от Гражданския кодекс, съгласно който длъжникът не може да прехвърли дълговете си на трето лице без съгласието на кредиторите си, включително що се отнася до прехвърлянето на задължението за плащане на трудовите възнаграждения, дължими от прехвърлителя на съответния работник или служител преди датата на прехвърляне на предприятието, без обаче да се засяга възможността по член 3, параграф 1 за държавите членки да предвидят солидарна отговорност на прехвърлителя и на приобретателя след тази дата.

47 Що се отнася по-специално до втората алинея, следва да се подчертае, че тя няма за цел да дерогира основния принцип, установен в първата алинея от посочения член 3, параграф 1, че по силата на прехвърлянето приобретателят става отговорен за задълженията, произтичащи от трудовия договор, а да позволи да се допълни прилагането на този основен принцип, като се предвиди, че освен от приобретателя тази отговорност може да продължи да се носи и от прехвърлителя.

48 Така, както следва от съдебната практика, посочена в точка 40 от настоящото решение, член 3, параграф 1, втора алинея от Директива 2001/23 не позволява да се отклони приложението на посочения основен принцип, съгласно който задълженията, произтичащи от трудовия договор, се прехвърлят по силата на закона на приобретателя, дори ако наетите в предприятието работници или служители не са съгласни или се противопоставят на това.

49 От това следва, че тази разпоредба в никакъв случай не може да се приложи посредством правило, което поставя прехвърлянето на тези задължения в зависимост от съгласието на работника или служителя, и то независимо от това дали, както се посочва в първия въпрос, това правило е предвидено в обща, или специална национална разпоредба.

50 Важно е също да се отбележи, че това тълкуване на член 3, параграф 1 от Директива 2001/23 не може да бъде поставено под въпрос от обстоятелствата, изтъкнати от запитващата юрисдикция в преюдициалното ѝ запитване и припомнени в точка 21 от настоящото решение.

51 Всъщност, на първо място, тази юрисдикция твърди, че след решение от 5 май 1988 г., Berg и Busschers (144/87 и 145/87, EU:C:1988:236), практиката на Съда относно понятието „прехвърляне на предприятие“ се е променила, както личало от решение от 11 март 1997 г., Süzen (C-13/95, EU:C:1997:141).

52 В това отношение е достатъчно да се отбележи, че принципът, че правата и задълженията, произтичащи от съществуващите към датата на прехвърляне на предприятието трудови договори, се прехвърлят по силата на закона на приобретателя и тази последица не зависи от съгласието по-специално на работниците и служителите, е трайно установен принцип в практиката на Съда след решение от 5 май 1988 г., Berg и Busschers (144/87 и 145/87, EU:C:1988:236), както е видно по-специално от цитираната в точка 42 от настоящото решение съдебна практика.

53 При всички положения, както следва от съображение 8 от Директива 2001/23, макар правната сигурност и прозрачност да изискват изясняване на понятието „прехвърляне“ в светлината на практиката на Съда, това изясняване, направено в член 1, параграф 1, буква б) от посочената директива, не променя приложното поле на Директива 77/187, нито следователно това на Директива 2001/23.

54 На второ място, запитващата юрисдикция твърди, че развитието на трудовите правоотношения показва, че позоваването на разпоредбите на тази директива може да се прави с цел, която противоречи на преследваната от нея, а именно с цел да се лишат работниците и служителите от защитата на техните права в случай на прехвърляне на предприятие, а не за да се гарантира тази защита.

55 В това отношение следва да се припомни, както бе посочено в точка 38 от настоящото решение, че съгласно член 3 във връзка със съображение 3 от тази директива тя е предназначена да гарантира правата на работниците и служителите при промяна на работодателя, като им даде възможност да продължат работа при новия работодател при същите условия като уговорените с прехвърлителя. Целта на посочената директива е да гарантира, доколкото е възможно, продължаването на трудовите договори или правоотношения с приобретателя без изменения, за да не се допуска съответните работници и служители да бъдат поставени в по-малко благоприятно положение единствено поради извършеното прехвърляне (вж. в този смисъл решение от 9 септември 2020 г., TMD Friction и TMD Friction EsCo, C-674/18 и C-675/18, EU:C:2020:682, т. 48 и цитираната съдебна практика). При това положение, както следва от точки 37 и 38 от настоящото решение, подобно прехвърляне води, без да се засяга предвидената в посочения член 3, параграф 1, втора алинея възможност, която в случая е ирелевантна, и до освобождаване на прехвърлителя от неговите задължения като работодател.

56 Както обаче отбелязва Европейската комисия в писменото си становище, трябва да се припомни, че приложното поле на правната уредба на Съюза не може да бъде разширявано така, че да обхваща сделките, които се извършват с цел чрез измама или злоупотреба да се ползват предимства, предвидени в правото на Съюза. От постоянната съдебна практика следва, че за да се докаже наличието на злоупотреба, са необходими, от една страна, съвкупност от обективни обстоятелства, от които следва, че въпреки формалното спазване на предвидените в правната уредба на Съюза условия целта, преследвана с тази правна уредба, не е постигната, и от друга страна, субективен елемент, изразяващ се в намерението да се получи предимство от правната уредба на Съюза, като изкуствено се създадат условията, необходими за получаването му (решение от 30 октомври 2025 г., Mercedes-Benz Bank et Volkswagen Bank, C-143/23, EU:C:2025:837, т. 79 и 81 и цитираната съдебна практика).

57 В крайна сметка запитващата юрисдикция следва да провери дали е налице злоупотреба в рамките на висящия пред нея спор, като вземе предвид всички факти и обстоятелства по случая, включително настъпилите след сделката, за която се твърди, че представлява злоупотреба (решение от 30 октомври 2025 г., Mercedes-Benz Bank et Volkswagen Bank, C-143/23, EU:C:2025:837, т. 82 и цитираната съдебна практика).

58 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител, и то независимо от обстоятелството дали тази национална разпоредба е обща, или специална.

По втория въпрос

59 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 8 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител.

60 Член 8 предвижда, че посочената директива не засяга правото на държавите членки да прилагат или въвеждат законови, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците, както и да насърчават или допускат колективни трудови договори или споразумения между социалните партньори, които са по-благоприятни за работниците.

61 В това отношение следва да се припомни, че със същата директива се цели само частична хармонизация на уредената в нея материя, като защитата, гарантирана на работниците и служителите автономно от правото на различните държави членки, се разпростира в основни линии, така че да обхване и хипотезата на прехвърляне на предприятие. Директивата не е предназначена да установи еднакво равнище на защита в целия Съюз въз основа на общи критерии (решение от 11 септември 2014 г., Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-328/13, EU:C:2014:2197, т. 22 и цитираната съдебна практика).

62 Прилагането на по-благоприятни за работниците и служителите национални разпоредби по силата на член 8 от Директива 2001/23 обаче не може да води до засягане на минималната закрила, гарантирана на работниците и служителите от тази директива, и по-специално от член 3, параграф 1 от нея, съгласно който правата и задълженията, произтичащи от трудовия договор, се прехвърлят по силата на закона на приобретателя (вж. в този смисъл и по аналогия решения от 19 ноември 2019 г., TSN и AKT, C-609/17 и C-610/17, EU:C:2019:981, т. 35 и цитираната съдебна практика, и от 2 март 2023 г., MÁV-START, C-477/21, EU:C:2023:140, т. 51).

63 Прилагането на такива национални разпоредби не може да засяга и съгласуваността на посочената директива или заложените в нея цели (вж. в този смисъл и по аналогия решения от 19 ноември 2019 г., TSN и AKT, C-609/17 и C-610/17, EU:C:2019:981, т. 51, и от 12 юни 2025 г., Tallinna linn, C-219/24, EU:C:2025:442, т. 48).

64 Дори да се предположи обаче, че национална разпоредба като член 1605 от Гражданския кодекс, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, представлява по-благоприятна разпоредба за работниците и служителите от член 3, параграф 1 от Директива 2001/23, се налага изводът, че прилагането на такава национална разпоредба би нарушило основния принцип, залегнал в основата на този член 3, параграф 1, съгласно който поради прехвърлянето приобретателят поема по силата на закона отговорността за задълженията, произтичащи от трудовия договор, включително когато съответните работници и служители не са съгласни или се противопоставят на това, както следва от отговора, даден на първия въпрос. При тези обстоятелства прилагането на такава национална разпоредба би накърнило съгласуваността на тази директива, както и минималната закрила, гарантирана на работниците и служителите от нея, и по-специално от посочения член 3, параграф 1.

65 С оглед на всички гореизложени съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 8 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

1) Член 3, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от

съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител, и то независимо от обстоятелството дали тази национална разпоредба е обща, или специална.

2) Член 8 от Директива 2001/23

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска — в контекста на прехвърляне на предприятие по смисъла на тази директива и във връзка с плащането на неизплатени трудови възнаграждения от прехвърлителя — прилагането на национална разпоредба, която поставя прехвърлянето на задължение между двама длъжници в зависимост от съгласието на кредитора, така че прехвърлянето на приобретателя на задълженията на прехвърлителя във връзка с плащането на тези трудови възнаграждения да зависи от съгласието на съответния работник или служител.

Подписи